

Civilinė teisė

Kas tai?

Susipažinkime 😊

Parengė: MRTM Privatinės teisės institutas

Civilinė teisė - kas tai?

Civilinė teisė – tai teisės šaka, kuri veikia kiekvieną žmogų nuo pat gimimo iki mirties. Štai, tik ką gimusį vaiką su savo tėvais ir kitais giminaičiais sieja šeimos santykiai. Kiekvienas žmogus gali paveldėti turtą, gali įgyti turtą, kuris jam priklausytų nuosavybės teise ir t.t.

Kiekvienam iš mūsų rūpi, kad niekas jo turimo turto neatimtų bei netrukdytų juo naudotis. Tačiau toks asmuo neturi užmiršti, kad naudodamasis savo nuosavybe neturi teisės pažeisti kito asmens teisių.

Pagrindinis civilinės teisės šaltinis yra **Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas (toliau – CK)**.

Kur taikoma civilinė teisė?

Žmonės sudaro įvairias sutartis (perka ir parduoda, dovanoja arba gauna dovanas, nuomoja daiktus, atlieka / gauna darbus arba paslaugas ir t.t.).

Sudarius sutartis dažnai kyla prielaidų interesų konfliktams.

Pavyzdžiui, nuomininkas naudojasi nuomojama patalpa. Patalpos savininkas turi interesą gauti nuompinigius ir tikisi, kad nuomininkas tinkamai naudosis patalpomis ir jų negadins.

Tačiau ne visada santykiai klostosi būtent taip. Pasitaiko atvejų, kai laiku nesumokami nuompinigiai, kartais atsisakoma mokėti nuompinigius todėl, kad, pavyzdžiui, nuomotojas negražino nuomininkui iš jo skolintų pinigų. Taigi situacija gali tapti labai sudėtinga, o ją išspręsti padeda ta pati civilinė teisė.

Civilinė teisė taip pat nustato taisykles, kurios yra taikomos sukūrus literatūros, mokslo ar meno kūrinį, padarius išradimą ir t.t. Tad civilinė teisė gina ir autoriaus teises.

Civilinė teisė – kodėl ji aktuali tau?

Civilinės teisės žinios svarbios kiekvienam visuomenės nariui, ne išimtis ir moksleiviai.

Juk svarbu žinoti, kad, pavyzdžiui, **14-17 metų** amžiaus nepilnamečiai įstatyme numatytus sandorius gali sudaryti savarankiškai, o kitus sandorius - tik savo tėvų ar rūpintojų sutikimu. Tuo tarpu už nepilnamečius **iki 14 metų** sandorius jų vardu sudaro tėvai arba globėjai.

Be to, civilinė teisė saugo asmenines, kiekvienam žmogui svarbias teises ir vertybes, t. y. vardą, gyvybę, sveikatą, kūno neliečiamybę, garbę ir orumą, teisę į atvaizdą, teisę į žmogaus privatų gyvenimą ir kt.. Todėl jeigu kas nors, be Jūsų sutikimo, atgamins, parduos, demonstruos arba neviešojoje vietoje, be Jūsų sutikimo, nufotografuos, Jūs turite teisę reikalauti atlyginti turtinę ir neturtinę žalą.

Kiekvienam žmogui kasdienybėje labai svarbi yra ir kita civilinės teisės sritis - **vartotojų teisių apsauga**.

Juk ir Jūs, moksleiviai, beveik kiekvieną dieną susiduriate su vartotojų teisėmis.

Pavyzdžiui, pirkdami prekes (maisto ir ne maisto), važiuodami taksi, naudodamiesi mobiliuoju telefonu, kabeline televizija, keliaudami ir pan. tampate paslaugos gavėjais ar prekės pirkėjais.

Susiklosčius tam tikroms aplinkybėmis apie savo, kaip vartotojo, teises dažnai susimąstome tik tada, kai manome, kad jos yra pažeidžiamos. Tuomet pradedame galvoti, kokias teises turime ir kaip jas apginti, kur kreiptis, koks yra prekės kokybės garantinis laikotarpis ir kt. Į visus šiuos klausimus padeda atsakyti civilinė teisė.

Praktinė situacija

(Vilniaus apygardos teismo nutartis civilinėje byloje Nr. 2A-1013-340/2014)

Nepilnametis M.M., važiuodamas dviračiu nuo kalno, nesuvaldė dviračio ir kliudė B.D., ėjusią pėsčiųjų taku. Dėl šio incidento ieškovė krito bei susižalojo ranką ir koją, patirtus sužalojimus gydėsi tiek Lietuvoje, tiek JAV, kadangi yra šios šalies pilietė, todėl reikalavo atlyginti jos patirtą žalą.

Teismas šioje byloje vadovavosi CK 6.276 straipsniu, kuriame nustatyta, kad nepilnametis nuo 14 iki 18 metų už savo padarytą žalą atsako pats, o tais atvejais, kai jis neturi turto ar uždarbio, kuriuo pakaktų jo padarytai žalai atlyginti, atitinkamą žalos dalį turi atlyginti jo tėvai ar rūpintojas, jeigu neįrodo, kad žala atsirado ne dėl jų kaltės. Todėl Teismas iš nepilnamečio M.M. ir jo tėvų priteisė 481,71 EUR turtinės žalos, 286,62 EUR neturtinės žalos, ir 577,61 EUR bylinėjimosi išlaidų ieškovės naudai.

Daugiau informacijos – medžiagoje
olimpiados pasirengimui

